

Clerus Sæcularis Et Regularis

Seu Decretalium Gregorij IX. Pont. Max. Liber III ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem expositus, In quo præcipuæ circa Materiam hujus Libri tertij, quæ tum in Theoria, tum in Praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & hororum solutionibus

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

VD18 13510800-001

§. IV. De Sustentatione congrua Parochi, & de Vicarij Portione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75041](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75041)

§. IV.

De Sustentatione congrua Parochi, & de Vicarij Portione.

SUMMARIUM.

117. Parocho, & alijs Curatis debetur sustentatio congrua.
118. Intelliguntur hoc nomine Alimenta.
119. Hospitalitas, & Donationes moderate.
120. Expense pro honesta animi, & corporis relaxatione.
121. Et hæc portio congrua nulla consuetudine tolli potest.
122. Unde illam nulla consuetudine vindicare sibi Patroni possunt.
123. Quod procedit etiam de Prælati Regularibus.
124. Et Exemptis.
125. Si Rector Parochie non habeat sustentationem congruam, defectus suppleri debet per unionem Beneficij simplicis.
126. Si unioni locus non sit, ex Primitiis, & Decimis.
127. Si neque istæ sufficient, deveniendum ad Collectas.
128. Decimas Laicales plerique DD. ab hoc concursu pronuntiant liberas.
129. Quis Vicario perpetuo providere de sustentatione congrua debeat?
130. Quid, si dubium sit, an habeat portionem congruam?
131. An Episcopus ad defectum portionis sup-
plendum compellere possit etiam Religiosos Exemptos?
132. Quantum nomine Sustentationis congrua assignandum sit Vicario Parochiali?
133. Quid circa hoc possit Episcopus?
134. Quid faciendum, quando Ecclesie unite fructus sunt valde exigui?
135. Et si pretium rerum ita augeatur, ut portio assignata non amplius sufficiat?
136. Quenam veniant nomine proventuum Ecclesie, ex quibus congrua portio Vicario perpetuo est assignanda?
137. An portio semel constituta mutetur pro varia conditione Vicarij?
138. 139. Coram quo Judice congrue portionis assignatio, & redintegratio petenda sit?
140. Quomodo procedendum sit in congrua portionis causis?
141. Cui cedant fructus pendentes, Beneficario mortuo?
142. Resolvitur questio.
143. Solvuntur objectiones.
144. 145. Ad quem spectent Meliorationes factæ à Beneficario defuncto?
146. Quomodo differat Beneficarius ab Usufructuario?
- Spurij, quia & his ex æquitate Canonica alimenta debentur. Pirh. tit. de Præbend. & Dignit. n. 34. König ibid. n. 30.
2. Ea, quæ necessaria sunt ad moderata convivia, pro Beneficarij qualitate, consanguineis, & amicis exhibenda, & ad hospites excipiendos, non solum quando id Charitas postulat (quoniam id inter opera pia est computandum) sed etiam quando sola humanitas, urbanitasque, attenta Beneficij qualitate, id exigat. Molin. tr. 2. de l. & l. D. 145. n. 9. Laym. l. 4. tr. 2. c. 3. n. 2. v. supponendum 3. Pirh. König l. cit.
3. Quæ requiruntur ad præstandas Donationes non solum remuneratorias Beneficiorum, sed etiam moderatas merè liberales, pro loco, & tempore, munuscula aliqua ad illos mittendo, à quibus neque retributionem sperat, neque aliquid prius accepit. Molin. n. 10. Laym. Pirh. König l. cit. quia etiam has postulat Beneficarij status & conditio; omnia autem sustentationis congruæ nomine comprehenduntur, quæ Status ejus, & conditio postulat.
4. Quæ requiruntur ad honestas animi, & corporis relaxationes, spectata personæ, & officij qualitate, & reddituum copia, ac qualitate: quæ universim etiam in superioribus punctis est attendenda. Et hinc plus re-

117 **U**T Episcopis per Subsidiium Charitativum, Visitationibus per Procuraciones, ita Parochis, & alijs Curatis per redditus, ijs ad congruam sustentationem assignatos, subveniendum est: qui cum sæpe in finem istum non sufficient, non raro contingit, ut Parochianis, & alijs, præsertim Decimatoribus, imponantur Collectæ, quibus congrua sustentatio Parochi integretur. Collectæ hæc species Exactionis sunt; quia Ecclesiastica Episcopi autoritate imponuntur: hinc merito, postquam actum de Exactionibus alijs, de integranda Parochi, & aliorum Curatorum sustentatione subjungitur.

118 **Q**uæritur I. quid intelligatur nomine Sustentationis congruæ? ad hanc pertinet, ut habeat Beneficiatus ea, quæ ad ipsum, ejusque familiam honestè alendam sunt necessaria can. studet 39. fin. dist. 50. Adeoque ad honestam, & necessariam sustentationem pertinent I. Alimenta tunc pro se, tum pro familia. Alimentorum nomine intelligitur cibus, potus, vestitus, habitatio, pharmaca necessaria ad propulsandum morbum, libri item necessarij pro officio. Familie autem nomine veniunt famuli, & ancillæ; parentes, fratres, & sorores egentes pro statu: item filij ex legitimo Matrimonio ante Beneficium obtentum suscepti; imò &

requirit ad sustentationem suo statui convenientem Præpositus, & Decanus, quàm simplex Canonicus, plus item Episcopus, quàm Decanus, & Præpositus &c. Molin. n. 7. Laym. n. 2. cit. Pro Regula quidam, nec malè, hac in re spectandum censent usum, & praxim aliorum virorum timoratorum, ut Clericus congruentem sibi sustentationem habere censetur, si Beneficiales redditus æquent eam summam, quam alij ejusdem qualitatis, ac timorata conscientie Beneficij pro sua sustentatione exigere solent, König l. cit.

221 Quæritur 2. an Rectoribus Ecclesiarum, seu Parochis ex retributibus earum assignari debeat congrua, & sufficiens portio pro sustentatione eorundem. *u.* affirmative. Ita statuitur *c. extirpande 30. pr. de præb.* Idem dicendum de Vicario perpetuo, ut habetur *cap. eod. §. qui verò.* Proceditque hoc, non obstante quacunque contraria consuetudine, ut patet ex *c. cit.* ubi Pontifex hanc appellat *extirpandæ consuetudinis vitium.* Ratio est; quia talis consuetudo repugnat Legi Divina, & naturali Justitiæ, cum operarius sit dignus mercede sua. *Luc. 10.* imò etiam repugnat primævæ Beneficiorum institutioni; nam redditus ab horum Fundatoribus principaliter dati sunt Parochis, & Curatis, ut ab his tam ipsi, quàm ceteri Parochiani Divina percipiant. Accedit, quia si Beneficia, præsertim Curata, nimis tenues haberent redditus, non reperirentur viri docti, & idonei, qui ea vellent suscipere: & qui Parochiale munus susciperent, vel contra Ordinis Clericalis dignitatem mendicare, vel fordium aliquem questum cogerentur exercere: quorum duo posteriora in Sacerdus istius dedecus, primum in magnum Ecclesiæ dampnum, & animarum periculum cederet. *Pirh. tit. de præb. n. 35.*

222 Ex quo sequitur, non posse Patronos, & Administratores Ecclesiarum Parochialium prætextu consuetudinis redditus ipsarum sibi sic vindicare, ut congrua portio Rectoris, seu Parochi diminuatur. *Abb. in c. extirpandæ cit. n. 2. Pirh. tit. de præbend. n. 36. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 24.* Imò hodie ex Decreto Trid. *sess. 25. c. 9. de reform.* generaliter interdictum est omnibus Patronis Beneficiorum, sive Clericis, sive Laicis, ne in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcunque Beneficiorum -- ullatenus, ullavè causa, vel occasione se ingerant, sed illos liberè Rectori, seu Beneficiario, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant.

223 Quæritur 3. an Prælati Regulares, & Monasteria &c. redditus Ecclesiarum sibi incorporatarum possint percipere? *u.* dupliciter incorporationem istam fieri posse. Uno modo, ut omnes redditus temporales percipiat Monasterium, & Vicario constituta

fit certa portio pro necessaria ejus sustentatione. *Altero*, ut Monasterium certam reddituum portionem percipiat, reliqui autem redditus omnes Parochis, vel Vicarijs, aut Capellanis cedant, qui in ejusmodi Ecclesijs ministrant.

Utroque casu Monasterium licitè percipit tales redditus, si incorporatio cum sufficienti autoritate facta sit, ita tamen, ut portionem assignatam Parochis, Vicarijs, aut Capellanis propria autoritate mutare, aut minuere nequeat, prout sumitur ex *c. avaritiæ 10. de Præbend.* Ratio est; quia Prælati Regularis, vel Capitulum, seu Monasterium non exemptum non potest absque Episcopi sui consensu Ecclesiarum, quæ ipsis incorporatæ sunt, quoad temporalia, statum mutare, vel portiones, aut redditus, Rectoribus earum debitos, auferre, vel minorare; quia hæc omnia ad officium Episcopi spectant. *Abb. in c. avaritiæ cit. n. 2. Pirh. tit. de Præbend. n. 40.*

Extenditur hoc etiam ad Prælatos Regulares exemptos per *Clem. un. §. eadem quoque de supplend. neglig.* ubi statuitur, ut Episcopi non permittant à dictis Prælati Beneficia quacunque sive Regularia, sive Sæcularia, quorum collatio ad eos spectat, suis mensis applicari, aut novas pensiones iisdem imponi, vel antiquas augeri. Imò ne Episcopi quidem ad mensam suam derivare, vel in proprios usus convertere quidquam possunt ex Præbendis Beneficiorum, quæ ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ deputata sunt, vel ex ijs, quæ sunt ad fabricam Ecclesiæ relicta; quia, ut *c. ratio 3. de Præbend.* dicitur, *Ratio nulla permittit, ut quod pro communi utilitate datum esse dignoscitur, proprijs cujusquam usibus applicetur.*

Dixi propria autoritate; nam Episcopus, & ipsius consensu Monasterium portiones Capellanorum, & Vicariorum in Ecclesijs sibi incorporatis ex justa causa diminuere possunt, vel Parochias dividere in duas, ut notat *Gloss. in c. avaritiæ cit. V. redditus, Pirh. l. cit. n. 41. not. 2.*

Quæritur 4. quomodo succurri Rectori Parochiæ possit, si redditus annui, quos ex Parochia sua percipit, adeo sint exigui, ut ex ijs ipse congruam sustentationem habere, & debita onera supportare nequeat? *u.* tali casu juxta *Trid. sess. 24. c. 13. §. in Parochialibus de reform.* id, quod ejus congruæ sustentationi, & Ecclesiæ necessitati deest, supplendum ab Episcopis est per unionem, Beneficiorum Sæcularium, & talium, ut Parochus, præter animarum curam, etiam Missarum obligationi his incumbenti satisfacere queat. *Zypæus tit. de Paroch. Consult. 4. pr. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 26.*

Si unioni locus non sit, supradicta Synodus supplendum decrevit defectum istum assignatione Primitiarum, & Decimarum, provenientium ex fundis, intra fines Parochiæ.

rochiæ fitis, etsi consuetudine abolitæ, vel ad extraneos translata sint; quia Ecclesiastica ordinatione ita deputantur pro necessitatibus Ministrorum Ecclesiæ, ut semper retineant obligationem eas his præstandi casu, quo solutio illarum his facienda est pro necessaria sustentatione illorum. Covar. l. 1. var. c. 17. n. 6. in fin. Barbof. in c. de Monachis 12. de Præb. n. 6. Wiestner tit. cit. n. 26. Ratio est, quia Decimæ eatenus debentur Jure Divino, & naturali, adversus quod nulla præscriptio, vel privilegium prævalet.

127 Si supplementum illud à Decimis haberi nequeat, deveniendum ad Collectas, vel aliâ, si quæ appareat, ratione eis de congrua sustentatione est providendum. Zypæus l. cit. n. 1. ubi notat, hunc ordinem omnino observandum, ita, ut ad Collectas non deveniatur, nisi excussis proventibus Ecclesiasticis, & ex proventibus Ecclesiasticis ad Decimas, non nisi excussis Primitiis, cum ordo litteræ in Decreto Trid. cit. id evincat: cumque Decimæ duplicis esse generis possint Ecclesiasticæ, & Laicales, posteriorum possessores ad supplementum illud non posse adigi, nisi ubi Ecclesiasticæ non suffecerint; quia Laici earum possessores ordine tantum subsidiario ad portionem Canonicam vocantur, Choppin. de Sacr. Polit. l. 6. c. 4. n. 20. Charon. l. 1. res. 34. Zypæus l. cit. n. 2.

128 Imò plerique alij DD. adstruunt Decimas Laicales omnino esse liberas. Navar. de re dit. Eccl. n. 5. § 57. cum tanquam patrimonialia, & eadem, quæ ista, immunitate possideantur. Molin. de consuet. Paris. pr. n. 104. & §. 68. n. 24. & ob hæc videtur Trid. sess. 21. c. 7. de reform. proventus ab Ecclesia provenientes in onus vocare, ad feudales Laicorum Decimas, non ab Ecclesia relevatas, secernendas. Zyp. n. 2. cit. quin. 3. addit, eandem immunitatem retinere hujusmodi Decimas, etiam postquam à Laicis ad Ecclesiam reversæ, & ab his pro fundatione Monasteriorum, Anniversariorum &c. vel alio titulo translata fuerint; nam pro æstimatione ejusmodi servitutum, & onerum adhuc penes Laicos, eorumque Successores esse censenda sunt: ideoque eatenus eximenda à contributione, præsertim quando & ipsi Laici legitimo, & oneroso titulo easdem obtinuerunt.

129 Queritur 5. quis Vicario perpetuo providere de congrua sustentatione debeat? R. providere de illa debent, qui Decimas, & alios Parochiæ proventus percipiunt, puta Patroni, Monasteria, Hospitalia, Seminaria &c. quibus ea per unionem quoad temporalia incorporata sunt. Gutier. l. 1. qq. pract. q. 17. n. 12. Pirh. tit. de præb. n. 43. not. 2. Wiestner tit. de Eccl. adif. n. 27. Ratio est; quia proventus Parochiales non possunt à Prælato Ecclesiastico aliter transferri, nisi ut Vicario ministranti in Ecclesiâ

incorporatâ salva maneat sua competens portio, & necessaria sustentatio.

Estque hoc verum, etsi Laici, & non Patroni sint, si Decimarum Ecclesiæ illius possessores sint c. suscepti 1. de Præb. in 6. & Clem. 1. de Jur. Patron. Qui si plures sint, ad eam portionem pro rata, sive parte fructuum, sibi obvenerint, præstandam tenentur, & conveniri simul omnes possunt arg. l. foliant 3. fin. ff. de aliment. & cibar. Rebuff. de congr. port. n. 50. Wiest. l. cit. n. 27.

In dubio, an assignata portio sit sufficiens, ad Episcopum pertinet id determinare, ut colligitur ex c. de Monachis 12. de Præb. & Clem. 1. cit. Qui si repererit, eam insufficientem esse ad congruam Vicarij sustentationem, non debet sibi à Monasterio præsentatum instituire, & præsentationi consentire antea, quam defectus fuerit suppletus, ut statutum est c. de Monachis cit. & notat ibidem Barbof. n. 1. Pirh. l. cit. n. 46. Imò si Prælati Monasteriorum, quibus Parochiæ unitæ sunt, intra terminum sibi ab eodem assignatum, Vicariis suis portionem sufficientem assignare neglexerint, ad id per Censuras ab Episcopo compelli possunt, Clem. cit. Proceditque hoc etiam de Monachis, & Religiosis exemptis, ut habetur c. suscepti cit. & notat Gloss. in Clem. cit. in notat. Potestque etiam Vicarius, vel alius Curatus, cui debetur congrua portio ex redditibus Beneficij, si ea non detur, Officium Judicis implorare contra Prælatos, vel alios, qui eam habent. Barbof. in c. de Monachis cit. n. 6. Pirh. l. cit. n. 44.

Excipiuntur, nisi Ecclesia plenissimo Jure ad Religiosos Exemptos spectet, ita, ut non tantum quoad Jura Parochialia, sed etiam Episcopalia sit exempta a Jurisdictione Ordinarij loci; tunc enim non possit Episcopus Religiosos compellere ad assignandam portionem Clerico coram se præsentato juxta Concil. Trid. sess. 25. de Regular. c. 11. Barbof. in c. 1. h. tit. in 6. n. 2. Pirh. n. 46. cit.

Queritur 6. quantum nomine sustentationis assignandum sit Vicario Parochiali? R. olim quartam quartæ, h. e. decimam sextam fructuum partem non excesserat, ut patet ex c. extirpanda 30. pr. de Præb. quæ pensio cum admodum tenuis fuerit, hinc successu temporis introductum est, ut Trebellianicæ instar quarta, aut istâ aliquanto major, vel minor portio penderetur, teste Rebuff. de congr. port. n. 82. Auxit & istam Trid. sess. 7. c. 7. de reform. ubi statuit Vicariis assignandam fructuum, & proventuum Parochialium partem tertiam, aut majorem, vel minorem, arbitrio Ordinarij.

Porro arbitrium hoc S. Pius V. Const. 133 incipit, Ad exequendum editâ Calend. Nov. 1567. ita restrinxit, ut Ordinariis in assignatione pensionis pro Vicario non liceret aut centum scuta excedere, aut infra quin-

quaginta descendere; additque nec excessum, nec defectum valitutum, ex ratione, ne ob huiusmodi defectum Vicarij deessent vitæ subsidia, ob excessum autem Monasteria, cæteraque piæ causæ, quibus Parochiæ quoad temporalia unitæ sunt, plus æquo gravarentur.

234. Queritur 7. quid faciendum casu, quo Ecclesiæ unitæ fructus 50 scuta secundum verum annum valorem non excedunt? n. tali casu omnes relinquendi sunt Vicario. Abb. in c. de Monachis cit. n. 3. Henric. de Boich. in c. exposuisti 33. de Præb. n. 5. Rebuff. de cong. port. n. 101. Zypæus tit. de Paroch. respons. 2. n. 10. sin. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 29. & patet ex Const. S. Pij V. cit. ibi omnes fructus ejus attribuantur Vicario perpetuo.

Erit igitur hoc casu causa Vicarij potior, quam Monasterij, aut alterius piæ causæ, cui unio facta est: idque ob triplicem rationem. 1. Quia ipse curam animarum actu gerit, ob quam huiusmodi redditus primitus assignati sunt. 2. Quia Pontificis, dum unionem huiusmodi fecit, mens alia non erat, quam ut reservetur Vicario congrua sustentatio c. exposuisti cit. igitur casu, quo universi redditus congruam ejus sustentationem non excedunt, universi manere Vicario debent. 3. Quia non decet discooperiri unum Altare, ut alterum cooperiatur: quod fieret, si redditus necessarij tollerentur Ecclesiæ unitæ, & darentur alteri loco pio.

235. Queritur 8. quid agendum casu, quo in Provincia aliqua rerum ad victum, vestitum, & ceteros humanæ vitæ usus necessariorum pretium ita augetur, ut ijs parandis, & alijs oneribus supportandis 100. scuta ordinariè non sufficerent? n. cum P. Wiestner tit. de Eccl. adif. n. 20. tali casu non obfuturam Constit. S. Pij V. cit. sed posse, & debere majorem, quam 100. Scutorum quantitatem Vicario assignari. Ratio est: quia in dicta Constitutione supponitur 100. scuta ad congruam Vicarij sustentationem indubitatò sufficere: quod colligitur ex tempore, quo Constitutio ista edita est; edita enim est sæculo decimo sexto, quo rerum ad sustentationem necessariorum quantitas major 100. scutis, quam nostro illo centum aureis parari poterat.

Ex quo sequitur, casu, quo Vicario fuit assignata pensio in fructibus, qui olim 100. scutis comparari poterant, eam pensionem modò congruam ejus sustentationem superare; contra si in pecunia 100. scutorum, nunc pro eadem sustentatione insufficientem esse.

236. Queritur 9. quænam veniant nomine proventuum Ecclesiæ, ex quibus congrua portio Vicario perpetuo est assignanda? Putant nonnulli cum Barbol. in c. de Monachis 12. de Præb. n. 7. nomine isto hic non venire, & propterea in portionem con-

gruam, Curatis debitam, non computandos redditus incertos, quos vocant pedem Altaris, item quæ dantur Srolæ nomine, sive pro administratione Sacramentorum, & pro funeralibus &c. tum quia incerti sunt fructus, & venter, cui ea portio providetur, ab incerto pendere non debet; tum quia non tam Ecclesiæ, quam personæ, sive prestili ab ea ministerij acquiruntur, & propterea accensentur bonis Clericorum quasi Patrimonialibus, de quibus liberam disponendi facultatem habent.

Sed utendum est distinctione, an redditus illi incerti reduci possint ad certam summam, quæ notabiliter majores, minoresve esse non soleant, an verò non. Si hoc secundum, rectè probant Argumenta allata, eas in pensionem non imputandas. Si primum, importionem, Canonicam imputandi sunt ex Const. S. Pij V. cit. ubi asseritur portio illa assignanda, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & alijs obventionibus communiter percipi solitis.

Queritur 10. an portio semel constituta mutetur pro varietate Clericorum, & si Vicariam obtineat Clericus, nobilitate, vel Gradu Literario præcellens, ei major portio sit assignanda? Videtur hoc affirmandum; quia cum sustentatio huiusmodi personæ plus exigat, portio, quæ alijs congrua est, tali Vicario non erit sufficiens.

Sed tenenda est negativa Sententia cum Abb. in c. ex presentium 3. de Pignor. n. 6. Rebuff. de cong. port. n. 92. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 33. & 34. Unde huiusmodi Clericus sibi imputare debet, quòd talem Vicariam acceptarit, & defectum ex Patrimonio suo supplere. Ratio est, quia portio semel constituta etiam non diminuitur faciliè ad instantiam Prælati, cui Parochia unita est, igitur cum contrariorum sit eadem ratio, etiam non est augenda ad petitionem Vicarij, plus exigentis ratione Nobilitatis, vel Doctoratus.

Excipiuntur casus, quo portio, semel ritè assignata, bellicæ, aut alia ciade interijt, vel diminuta est, ut nec alijs Clericis sit amplius congrua; nam hoc casu redintegratio peti poterit à Patrono, vel Monasterio, cui unita est Parochia, si penes istos remanserint fructus sufficientes ad portionem redintegrandam, vel si non remanserint, à Parochianis, quibus ex illa Parochia ministrantur Sacramenta. Rebuff. l. cit. n. 94. Card. de Luca de paroch. d. sc. 18. n. 11. Wiestner tit. de Eccl. adif. n. 34.

Queritur 11. coram quo Judice congruæ portionis assignatio, & redintegratio petenda sit? n. pro hoc negotio adendus est Judex Ecclesiasticus. Rebuff. de cong. port. n. 55. Barbol. prax. pension. p. 2. q. 13. n. 3. Zyp. tit. de Paroch. respons. 2. n. 8. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 35. Ratio est: quia

quia est negotium Ecclesiasticum, cum concernat Beneficium, & personam Ecclesiasticam. Ecclesiastica autem negotia coram Judice Ecclesiastico tractanda sunt c. *decernimus* 2. c. *quanto* 3. de *Judic.* c. *si Judex* 22. de *sent. Excomm.* in 6. ergo &c. Excipitur casus, quo Vicarius in portionis sibi assignatæ perceptione turbaretur, aut eâ spoliaretur à Laico; hunc enim ille possessorio retinendâ, vel recuperandâ convenire possit coram Judice Seculari secundum dicta *Libr. 2. Tit. 12. n. 51.*

39 In specie Judex in hoc negotio potest esse 1. Episcopus: proceditque hoc, etiam si conveniretur Prelatus Monasterij Exempti, & immediatè subjecti Papæ. *Clem. 1. in fin. de Jur. Patron. c. suscepti* 1. x. nos igitur de *Præb. in 6. Trid. sess. 7. c. 7. de reform.* 2. Capitulum, Sede Episcopali vacante; quia portionis hujusmodi assignatio, & adjudicatio competit Episcopo ratione Jurisdictionis Ordinariæ, quæ Sede vacante ad Capitulum transit. Ex quo sequitur, hac potestate Capitulum uti posse etiam contra Exemptos; quia adversus istos procedere potest in omnibus casibus, in quibus ratione Jurisdictionis suæ ordinariæ Episcopus. Abb. in *c. cum olim* 14. de *Major. n. 2. Felin. ibid. n. 37. Wiest. tit. de Eccl. adif. n. 38.* ubi corrigi sententiam suam, quam hoc *Libr. tit. 9. n. 15.* tenuit. 3. Quicumque alius Prelatus Jurisdictionem quali Episcopalem exercens in Clerum, & populum sibi subjectum, ex rationibus assignatis.

40 Queritur 12. quomodo procedendum sit in congruæ Portionis causis? *3.* procedendum est summarie, & appellatione remota. Ita *Zyp. tit. de Paroch. respons. 2. n. 9. § 14. Wiestner tit. de Eccl. adif. n. 39. § 40.*

Summarie quidem; quia est causa alimentorum, tangens Decimas, & alios proventus Ecclesiæ, cui servit Vicarius. In his autem causis summarie, simpliciter, & de plano procedi potest, ut dictum est *Libr. 2. Tit. 3. n. 11.* quod mora, & litis protelatio periculosa sit.

Appellatione remota autem ex Decreto *Trid. sess. 7. c. 4. § 7. de reform.* quoad effectum tamen non devolutivum, sed suspensivum duntaxat, ne suspensa executione sententiæ, super congrua latæ, negligatur rerum cura, & debitis obsequijs Ecclesia defraudetur.

41 Queritur 13. an decedente Beneficiario, fructibus pendentibus, & nondum perceptis, divisio fructuum inter ejus hæredes, & successorem in Beneficio pro rata temporis fieri debeat? Affirmant *Covar. l. 1. var. c. 15. n. 12. fin. Garc. de Benef. p. 2. c. 1. n. 96. Zerol. Prax. Episc. p. 1. V. Beneficium art. 6.* Rationem dant; quia Beneficium datur propter officium, i. e. propter onera,

& servitia c. *cum secundum* 16. de *Præbend. & c. fin. de rescript.* igitur Beneficiatus ad fructus pro tempore servitij sui jam habet jus: quod proinde transmittet ad hæredes suos. *Conf.* fructus inexacti dotis inter maritum, & uxorem, eorumque amborum hæredes dividuntur pro ea parte anni, in qua maritus subijt onera Matrimonij l. *divortio ff. solut. Matrim.* atqui à Matrimonio carnali ad Spirituale, hujusque onera bona est argumentatio, ergo etiam fructus Beneficij inter Successorem, & hæredes defuncti pro rata servitij, à defuncto præstiti, debent dividi.

Sed probabilius, spectato Jure communi, omnes fructus pendentes, ac nondum à solo separati, & reditus inexacti ad Beneficij Successorem pertinent. Ita *Gloss. in c. si propter de rescript. in 6. Navar. in apolog. de redit. q. 2. monit. 13. Barbof. in l. divortio cit. p. 2. n. 57. Pignatell. tom. 4. consuet. 126. n. 6. König. hic n. 31.* & sumitur ex *c. cum vos* 4. de *Offic. Ordin. c. fin. eod. in 6. c. quia sepe* 40. de *Elect. in 6. Clem. statutum* 7. & *Extrav. suscepti* 2. *Joan. XXII. eod.* quibus habetur, Beneficiorum fructus, & bona, vacationis tempore undecumque obvenientia, integrè Ecclesiæ, vel Successoribus esse reservanda. Concordat *Constitutio* 7. *Julij III. publicata anno 1550. & confirmata ab Urbano VIII. 5. April. 1628.* juxta quam fructus Beneficiorum pendentes, & inexacti, ubi non spectant ad Cameram Apostolicam, non ad hæredes, sed ad Successores pertinent, etiam si maturati fuerint tempore demortui Beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu non sint percepti, & alijs proprijs bonis incorporati; & hoc juxta eandem Constitutionem procedit, etiam si per Beneficiarium non steterit, quo minus illos exegerit; imò etiam si omnem diligentiam pro eorum exactione adhibuerit, prout refert *Pignatell. in c. fin. de Offic. Ord. n. 17.* atque hanc Constitutionem in toto Orbe terrarum Jus facere, adeo, ut non sit ulterius insistendum, alijs *citt. testatur Sperell. decis. 82. n. 11. Ratio est;* quia jus percipiendi fructus five naturales, five civiles in defuncto finitur, & Beneficiarius Usufructuario comparatur, qui non facit fructus suos, nec eos transmittit, nisi quos in vita percepit.

Procedit autem hoc de Jure communi, ut initio *n. præc. monui;* nam de consuetudine passim obrinuit, ut fructus Beneficij pro rata inter hæredes Beneficiarij, & Successorem dividantur, quæ proinde servanda est, modò illa legitime probetur. *Roi. decis. 529. n. 3. § decis. 722. n. 7. p. 4. tom. 3. recent. Caesar de Panimoll. decis. 20. annot. 1. n. 19.*

Ex quo cadit Argumentum pro adversa parte allatum. *Ad Conf. argumentum à marito ad Beneficiarium non valet;* quia

quia in marito causa immediata acquirendorum fructuum dotalium sunt onera Matrimonij, & ideo meritò pro rata onerum fit divisio; in Beneficio autem causa immediata acquirendi fructus est titulus Canonicus Reg. Beneficium 1. de R. J. in 6. Ne tamen Beneficiarius illo anno, quo deceffit, & nullos fructus percepit, Beneficio sine ullo emolumento interfuisse videatur, ut Navar. in Apolog. q. 2. monit. 12. in fin. advertit, ejus hæredibus solvendum est honestum salarium pro modo servitij, & quantum ad honestam sustentationem mortuus habere debebat, prout & fructuario decedenti pendentibus fructibus solvuntur impense, quas circa illos fecit. Bald. in l. pater in fin. C. de usufruct.

144 Queritur 14. ad quem pertineant meliorationes factæ in rebus Ecclesiæ, e.g. si in fundis ad Ecclesiam pertinentibus ex prato agrum, ex terra silvestri, & inculca vineam fecit Clericus Beneficiarius? Certum est, ijs meliorationibus Beneficiarium frui posse, dum vivit; nam ita expressè statuitur c. fin. de pecul. Cleric. & meritò; quia æquum est, ut illi ad tempus vitæ relinquatur terra possidenda, & fruenda, cujus labore excolta, & ad fertilitatem redacta fuit.

Proceduque hoc, etiamsi Beneficium dimiserit, ut notat Pirh. tit. de pecul. Cleric. n. 24. Imò id extendit etiam Abb. in c. fin. cit. n. 4. ad eum, qui ob delictum est amotus à Beneficio arg. c. ad aures 7. de reb. Eccl. non alien. Verum ex hoc cap. & c. fin. cit. plus non colligitur, quam quòd Episcopus possit Beneficiario meliorationes relinquere, eas illi assignando pro servitij præstitis Ecclesiæ, usque ad tempus vitæ ipsius, vel impensarum æstimationem eidem solvere; imò æquum esse, ut ipsi solvantur, nisi ob gravitatem delicti aliud videatur.

145 Major difficultas est, ad quem meliorationes pertineant post mortem Beneficiarij, quæ tamen distinctione tollitur: Vel enim meliorationes istæ sunt factæ ex bonis patrimonialibus Clerici, vel ex redditibus Beneficialibus ejusdem, vel ex bonis ipsius Ecclesiæ.

Si primum, emolumentum hoc cedit hæredibus, qui proinde illarum, vel expensarum æstimationem possunt repetere, nisi appareat, vel ostendatur Beneficiarium animo donandi meliorasse.

Si secundum, Jure communi, quod Clericis potestatem testandi admittit, meliorationes illæ ad Ecclesiam spectant post mortem Clerici: ubi autem consuetudo, vel privilegium potestatem testandi Cleri-

cis dedit, idem dicendum, acsi ex Patrimonialibus essent factæ.

Si tertium, cedunt Ecclesiæ; nam etiam vivente Clerico, Ecclesiæ erant, ex cujus bonis factæ sunt.

Queritur 15. quid præsumendum, quando dubium est, an meliorationes à Prælato, vel Clerico Beneficiario factæ, factæ sint ex proprijs Clerici, vel de Beneficialibus ejus bonis.

hic distinguendum: Vel enim habuit patrimonium proprium, vel nullum, aut admodum tenue. Si habuit patrimonium proprium, & hoc amplum sit, & redditus Beneficiales fuerunt tenues, & congruam sustentationem non excedentes, meliorationes, à Prælato, vel Clerico Beneficiario factæ, præsumuntur factæ ex proprio Patrimonio. Si verò Clericus nullum, aut tenue Patrimonium habuit, præsumendum est, quòd factæ sint ex beneficialibus, sive Ecclesiæ intuitu quesitis bonis. Ratio est, quia cum ejusmodi Clericus ex Patrimonio proprio facere eas non potuerit, urpote eo carens, superest, ut in hunc finem expenderit bona Beneficialia, & per negotiationem quesita. hoc posterius in dubio præsumi nequit; quia negotiatio est Clericis prohibita, & delicta in dubio non præsumuntur. igitur cum redditus Beneficiales habeat, præsumi potius debet, quòd ex his eas Meliorationes fecerit.

Sub hac ipsa distinctione etiam, respondendum est, quando dubitatur an res à Prælato, vel Clerico Beneficiario empta, empta sit de proprijs, vel de Beneficialibus ejus bonis, ut dictum est Tit. 25. n. 16. Servitque distinctio hæc in ijs maximè locis, in quibus secundum Juris communis præscripta de redditibus suis Beneficialibus testari Clerici nequeunt; nam si ejusmodi res, & bona Clericus comparavit ex bonis suis Patrimonialibus, etiam de ijs testari poterit; testari verò non poterit de emptis à se, si Patrimonium nullum, vel tenue tantum habuit, ob præsumptionem, quòd ejusmodi bona comparaverit ex redditibus Beneficialibus. Ubi tamen notandum, quòd præsumptio hæc non sit Juris, & de Jure: proinde in contrarium admitti debeat probatio, & audiri Clericus, vel hæres ejus, si probare velit, quòd ejusmodi res sint comparatæ ex bonis, industriâ, labore, aut alio modo, quàm Ecclesiæ intuitu quesitis. In qua probatione, ut Judex sententiam ferre possit, ad circumstantias, maximè quantitatem patrimonialium bonorum ex una, & Beneficialium ex altera parte debet attendere; nam si hac consideratâ, du-

bium perfeveret, presumendum est, eas partim ex Patrimonialibus, partim ex Beneficialibus bonis comparatas esse, & sic dividenda sunt post obitum Clerici inter Ecclesiam, & hæredes, ut bene cum alijs notat P. Wiest, de pecul. Cler. n. 47.

748 **Quæritur 16.** quomodo differat Beneficiarius ab Usufructuario? *q.* in tribus maxime,

1. Merus Usufructuarius, rescire, & restaurare quidem potest, de novo tamen facere nihil potest l. usufructu 7. in fin. & l. usufructuarius 44. ff. de usufr. ut. at verò Beneficiarius potest de novo facere v. g. plantare vineam, domos de novo extruere, vel ampliare.

2. Usufructuarius facit fructus perceptos ita suos, ut liberè de ipsis tam inter vivos, quàm mortis causâ disponere possit in quocunque casu l. arboribus 12. §. Julianus 5. ff. de usufr. & l. si usufructuarius 13. ff. quib. mod. usufr. amittat. sed Beneficiarius non potest liberè disponere de redditibus Beneficialibus sustentationi suæ superfluis, ut patet ex dictis Tit. 25. & n. 19.

3. Usufructuarius tenetur satisfacere, si ve cautionem idoneam prestare c. si de pignor. & ibi Gloss. V. cautionem l. usufructu 4. c. de usufr. Beneficiarius non item; quia id in Jure cautum non reperitur. Abt. in c. fin. cit. de pecul. Cler. n. 5. Fagnan. ibid. n. 1. Pirh. tit. cit. n. 26.

